

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. VI. Quâ ratione actus internus accipiat bonitatem aut malitiam ab
externo; aut hic ab illo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

Qua ratione
actio exter-
na accipiat
malitiam.

obiecto eiusque circumstantijs malitiam sibi
intrinsicam, quia mala est non solum obiectiue,
sed etiam quatenus actio quaedam est: quia ut
sic est diffinis naturae rationali, & consequen-
ter moraliter mala, etiam prout praescindit &
omnino distinguitur ab actu voluntatis, atque
ad id independentem ab omni ipsius malitia.
Eademque est ratio actionis externae ex obie-
cto & circumstantijs bonae. haec tamen malitia
& bonitas prout praescindunt a malitia aut bo-
nitate actus interni, solum sunt materiales, nec
ad culpam aut meritum imputantur. Patet haec
ex dictis supra dub. 3. n. 49. & 54. nec aliud vo-
luit D. Thomas 1. 2. qu. 20. a. 1. Ex quo loco Ca-
ietan. & quidam alij male colligunt actionem
externam, prout praescindit ab interno, habere
in se vere formalem bonitatem aut malitiam.
Sed D. Thomas solum loquitur de malitia ma-
teriali.

D. Thom.
Caetan.

74
Malitia for-
malis soli a-
ctui volun-
tatis intrin-
seca.

CONCLUSIO IV. Malitia formalis, a qua a-
ctio habet propriam & immediatam rationem cul-
pae, siue quod operanti ad ignominiam & me-
ritum poenae imputetur, soli actui voluntatis
intrinsicae & immediatam conuenit. alijs vero a-
ctibus solum conuenit extrinsecam, scilicet ratio-
ne actus voluntatis, cum quo moraliter vnum a-
ctum faciunt. Ita Richardus & Bonaventura
in 2. dist. 42. a. 1. qu. 1. Durandus ibidem qu. 1.
Gabriel a. 1. & 2. Scotus qu. 4. §. Ad istas questiones.
& est ferè communis. Probatur, quia nihil po-
test alicui imputari ad culpam vel demeritum,
nisi quatenus est liberum & voluntarium: atqui
actus externus solum est liber & voluntarius
per denominationem extrinsecam ratione a-
ctus interni: ergo similiter est culpabilis & de-
meritorius.

Richard.
Bonavent.
Durand.
Gabriel.
Scotus.

75
Actus volun-
tatis alius
realis, alius
interpretati-
uus.

Nota, nos hic vocare actum voluntatis non
solum verum & realem, sed etiam interpreta-
tium, quo voluntas censetur id moraliter vel-
le, quod non impedit, cum tenetur. Qua ratio-
ne externa omisso rei debita, & forte aliqui a-
lii actus, quando tenemur eos non elicere, sic
censentur voluntaria, sine vilo reali actu vo-
luntatis.

76

Dices Primò, esse voluntarium solum re-
quiri ut conditionem, ut actus sit formaliter
malus; nam cum esse voluntarium non sit ma-
lum, non potest actui esse ratio cur sit formaliter
malus siue culpabilis.

Sed contrà, sicut actus aliàs malus ideo praeci-
se non imputatur ad culpam, quia non est li-
ber, & strictè voluntarius, sic libera actio mala
ideo imputatur, quia est libera & strictè volun-
taria. Item quamvis agere liberè in genere non
habeat rationem mali, tamen liberè agere ali-
quid mali habet rationem mali, & quidem spe-
cialem quae non reperitur in actione necessaria.
nam liberè tendere in obiectum malum, siue li-
berè elicere actum malum, longè aliter repu-
gnat naturae rationali, quam si id fiat non li-
berè; ergo esse voluntarium non est solum con-
ditio ad illud requisita, sed vera illius ratio. nec
enim hic est vlla ratio cur vna malitia sit impu-
tabilis, & habeat rationem culpae, alia non, quam
quia vna est voluntaria, alia non. Et ratio à
priori est, quia, sicut quod actio sit humana aut

Coninck de act. supernat.

voluntaria, non habet à sua substantia aut ob-
iecto, sed à certo modo procedendi à potentia
liberè operante, ut ostendi disp. 1. n. 2. & 3. ita si-
militer ab eodem habet rationem culpae. nam
cum ratio culpae intrinsicam dicat ordinem ad
actionem humanam, cui soli potest conuenire,
etiam intrinsicè in se requirit id, per quod actio
formaliter constituitur in esse actionis humanae.

Confirmatur, quia aliàs nulla esset ratio
cur assensus fidei theologiae, prout est praecise
actus intellectus, non esset in se & intrinsicè
formaliter bonus, cum feratur directè in obie-
ctum quia honestum, siue sub ratione intrinsicè
honestum, non minùs quam amor Dei. atque ita
ratio allata n. 65. cur externus actus nequeat in-
trinsicè esse formaliter bonus, hic cesset: ergo
sicut hic actus ideo praecise non est secundum
se formaliter bonus, quia non est secundum
se formaliter liber, ita actus externi mali ideo
praecise non sunt secundum se formaliter mali,
quia non sunt secundum se formaliter liberi.

Hinc patet Primò, esse voluntarium secun-
dum se siue praecise sumptum nec esse in se ma-
lum, nec efficere ut actus aliàs non malus fiat
malus: & nihilominus esse formalem rationem
cur actio mala imputetur ad culpam, quae
aliàs non imputaretur: sicut etiam est formalis
ratio cur actio bona alicui imputetur laudi.

Patet Secundò, actum internum accipere
malitiam ab externo tamquam ab obiecto, &
quidem à se factibili, si efficax sit: & contrà ex-
ternum ab interno accipere formalem ratio-
nem culpae, siue quod imputabilis sit.

Ex his facilis est responsio ad argumentum
contrarium. Maiorem enim solum probat actum
externum esse per se malum materialiter, & a-
ctum internum accipere ab eo malitiam ut ab
obiecto à se imperabili: ideo enim hic est malus,
quia est efficax volitio obiecti mali. Cum quo
optimè consistit quod actus externus accipiat
ab interno rationem culpae siue malitiae forma-
lis: ideo enim est formaliter malus siue culpa-
bilis, quia à voluntate culpabili imperatur. Ex
quo vltèrius patet responsio ad confirmatio-
nem: ideo enim voluntas furandi est mala, quia
furari secundum se est malum obiectiue & ma-
terialiter; non autem quia secundum se est for-
maliter malum, aut veram rationem culpae
habet.

D V B I V M VI.

Qua ratione actus internus accipiat bonita-
tem aut malitiam ab externo; aut hic ab
illo?

Hæc difficultas facile ex dictis poterit col-
ligi, quare paucis eam hic expediam, so-
lum ea quæ ex dictis in dubijs præcedentibus
clare possunt deduci, hic expressius ponendo.

CONCLUSIO I. Actus internus ex se efficax
accipit malitiam ab opere externo tamquam
ab obiecto à se factibili; idque duplici ratione.
Primò, quatenus est complacentia in malo ob-
iecto. Secundò, quatenus ex se est effectiuus ra-
lis obiecti. vtraque enim ratione est diffinis

D 2

natura

Actus malus
fit culpabilis
praecise quia
liber.

77

78

Qua ratione
actus inter-
nus & exter-
nus à se mu-
tuo malitia
accipiunt.

79

80

Actus inter-
nus efficax
dupliciter
accipit ma-
litiam ab
externo.

naturæ rationali qua talis est; vtraque autem diffinitio seu malitia est ei intrinsicæ. Inefficax autem actus solum priori modo accipit malitiam ab actu externo. Loquor autem de eo, qui est ex se inefficax, non autem ratione solius extrinseci impedimenti. Et simili modo actus internus bonus accipit bonitatem ab externo.

81
Externus nō accipit malitiam sibi intrinsicam ab interno.

CONCLUSIO II. Actus externus non accipit malitiam sibi intrinsicam (quæ solum materialis est) ab actu interno, sed ex obiecto & obiecti circumstantiis. Ideo enim propriè hanc malitiam habet, quia cum his circumstantiis circa tale obiectum versatur: hinc etiā eam habet, etsi actus internus, à quo imperatur, sit fortè bonus. Eademque est ratio materialis bonitatis. Patet ex dictis dub. 1. concl. 1. & 2. Bonitatem verò & malitiam formalem, quæ ad laudem aut culpam imputabilis est, aut etiam quam habet ex relatione ad finem extrinsecum, accipit ab actu voluntatis per denominationem extrinsecam. patet ex dictis dub. 1.

82
Malitia obiectiva est prior in actu externo; scilicet de formali.

Hinc sequitur malitiam obiectivam & materialelem esse prius ratione in actu externo, non prout est in re, sed prout est obiectum factibile; quam in actu interno: quia in hoc ab illo derivatur. Contra malitiam formalem semper prius ratione, & sæpè prius tempore esse in actu interno, quam in externo. Eademque est ratio bonitatis.

Malitia obiectiva conuenit actui externo antequam existat formalis non.

Sequitur Secundò, malitiam materialelem reperi in suo modo in actione externa etiam quantum habet solum rationem obiecti factibilis (ut sic enim habet repugnantiam ut licet à voluntate appetatur, aut etiam imperetur) formalem verò malitiam solum in eo reperi, prout existit à parte rei; quia ut sic solum est quid vnum cum actu interno, eiusque libertatem participat. Eademque est ratio bonitatis actus externi.

D V B I U M VII.

Vtrum actus externus superaddat aliquam bonitatem aut malitiam interno, ita ut vterque simul sint quid melius aut peius quam solus internus?

83

PRO Resolutione Nota, inter omnes satis conuenire, quando actus externus ex se nullam habet bonitatem aut malitiam, sed eam solum habet, quia à voluntate in bonum aut malum finem refertur, eum tunc nullam bonitatem aut malitiam interno per se superaddere. Item satis inter omnes constare, actui interno per se inefficaci, semper accedere aliquid bonitatis aut malitiæ, per accidens siue consequenter accedente actu externo; quia hoc nunquam fit, nisi actus internus fiat efficax, atque ita in se aliquid bonitatis aut malitiæ acquirat. nam ceteris paribus volitio efficax semper est aut peior aut melior inefficaci.

84

Dices, Actus efficax succedens inefficaci est necessariò distinctus à priore: ergo hic nullo modo fit melior per accessionem actus externi. Respondeo, quidquid sit de antecedente (de

quo variè posset disputari) hoc argumentum nihil facere ad rem præsentem: solum enim asserimus, dum actus inefficax mutatur in efficacem, siue idem sit numero siue non, aliquid bonitatis aut malitiæ in hoc statu reperi, quod non erat in priore.

Quare tota difficultas est, quando actus internus est secundum se perfectè efficax, ita ut externus de facto ex eo sequatur, aut saltem sequeretur, nisi adesset impedimentum; vtrum tunc externus superaddat interno malitiam aut bonitatem? Alenus p. 4. q. 77. memb. 3. a. 5. in fine. Scotus quodlib. 18. art. 3. Gregorius in 2. d. 42. & 43. q. 1. conclus. 5. & quidam alij id affirmant. Primò, quia D. August. 13. de Trinit. cap. 5. ait, *Mala voluntate quisque miser efficitur, sed inferior potestate, qua desiderium mala voluntatis impletur.* Secundò, quia D. Bernard. epist. 77. ait eum plus ad cumulum meriti addere, qui martyrium actu subit, quam quid solum desiderat. Tertiò, quia actus externus secundum se prohibitus & malus est: ergo superadditaliquid malitiæ ipsi interno. Quartò, quia aliàs non teneremur actum externum confiteri. Quintò, quia plus gratiæ debeo ei, qui mihi actu benefacit, quam ei, qui solum habet voluntatem benefaciendi. Sextò, quia aliàs sequeretur, eum, qui veller dare infinitas eleemosynas, infinite mereri; aut eum qui veller omnia fecisse quæ fecit S. Paulus, tantum mereri quantum hic meritus est. Addunt aliqui contrariam sententiam fuisse vnum ex erroribus Petri Abiliardi. sed falsò: nam inter eius errores à D. Bernardo alij quæ antiquioribus recensitos non reperiuntur, ut bene ostendit Vasquez 1. 2. disp. 76. n. 11.

CONCLUSIO I. Actus externus bonus aut malus ex obiecto, addit interno bonitatem aut malitiam materialelem: quia hanc habet omnino distinctam à bonitate vel malitia actus interni, ut dixi dub. 1. n. 23. & 24.

CONCLUSIO II. Actus externus per se nihil bonitatis aut malitiæ formalis, siue quæ imputetur ad præmium aut poenam, superaddit actui interno secundum se perfectè efficaci. Est ferè communis Scholasticorum, & plurimorum Patrum. ita D. Thomas 1. 2. q. 20. a. 4. Capreol. in 2. d. 42. q. 1. a. 1. Bonauent. eadem d. a. 1. q. 1. & 2. Gabriel ibidem q. vn. a. 2. conclus. 1. & 2. & ferè communiter alij. Idem expresse docet D. August. epistola 49. ad Deogratias q. 4. vbi ait: *In voluntate quippe propria meretur bonus homo bona facta, & in ea meretur ei beatitudo. Item, in voluntate propria meretur malus homo mala opera, & in ea meretur ei miseria.* Vbi fusius pergit docere, secundum bonitatem aut malitiam voluntatis præcisè nos bonos aut malos esse, & præmia aut supplicia recepturos. Item Chrysost. hom. 19. in Matth. *Propter quod, inquit, non omnino indiscretè factum ipsum, sed voluntatem aut coronat, aut punit. & infra: Non fini operis, sed voluntati operant is mercedem damnumue decernit.* Idem etiam docent alij Patres.

Probatut Primò, quia, ut ostendi dub. 4. conclus. 1. & 4. actus externus non habet vllam bonitatem aut malitiam formalem sibi intrinsicam; sed hæc solum reperiuntur in actu interno,

85

Alen.

Scotus.

Gregor.

August.

Bernard.

Pet. Abi.

liardus.

Bernardus.

Vasquez.

86

87

D. Thom.

Capreolus.

Bonauent.

Gabriel.

August.

Chrysost.

88